

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 12 grudnia 2017 r.

Poz. 2303

USTAWA

z dnia 9 listopada 2017 r.

o Instytucie Solidarności i Męstwa

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa organizację i zadania Instytutu Solidarności i Męstwa, zwanego dalej „Instytutem”.

Art. 2. 1. Instytut jest instytutem badawczym w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1158, 1452 i 2201).

2. Instytut ma osobowość prawną.

3. Siedzibą Instytutu jest miasto stołeczne Warszawa.

4. Nadzór nad Instytutem sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwany dalej „ministrem”.

Art. 3. 1. Celem działalności Instytutu jest inicjowanie, podejmowanie i wspieranie działań mających na celu upamiętnienie i uhonorowanie osób żyjących, zmarłych lub zamordowanych, zasłużonych dla Narodu Polskiego, zarówno w kraju, jak i za granicą, w dziele pielęgnowania pamięci lub niesienia pomocy osobom narodowości polskiej lub obywatelom polskim innych narodowości będącym ofiarami zbrodni sowieckich, nazistowskich zbrodni niemieckich, zbrodni z pobudek nacjonalistycznych lub innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodni wojennych, w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

2. Do zadań Instytutu należy, w szczególności:

- 1) prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych w zakresie określonym w ust. 1;
- 2) prowadzenie oraz poszerzanie baz danych, księgozbiorów i archiwów w zakresie określonym w ust. 1, w tym także powierzonego zasobu archiwalnego;
- 3) popularyzowanie, dokumentowanie i poszerzanie wiedzy w zakresie określonym w ust. 1, w tym gromadzenie, ewidencjonowanie, przechowywanie, digitalizacja, opracowywanie, tłumaczenie, udostępnianie i zabezpieczanie materiałów lub ich kopii, w tym poprzez współpracę z innymi podmiotami;
- 4) upowszechnianie wiedzy o osobach, o których mowa w ust. 1;
- 5) inicjowanie, prowadzenie i wspieranie działań informacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych w zakresie określonym w ust. 1;
- 6) występowanie z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o nadanie osobom, o których mowa w ust. 1, Medalu Virtus et Fraternitas oraz zgłaszanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych inicjatywy nadania osobom, o których mowa w ust. 1, Krzyża Wschodniego, o którym mowa w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego (Dz. U. z 2017 r. poz. 8 i 973), lub Krzyża Zachodniego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 kwietnia 2017 r. o ustanowieniu Krzyża Zachodniego (Dz. U. poz. 973);

- 7) zgłaszanie uprawnionym organom inicjatyw nadania innego odznaczenia lub orderu osobom, o których jest mowa w ust. 1;
- 8) prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie, o którym mowa w ust. 1;
- 9) organizowanie uroczystości, konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów, dyskusji oraz prowadzenie innej działalności popularyzatorskiej, w zakresie określonym w ust. 1;
- 10) współpraca z krajowymi, zagranicznymi i międzynarodowymi instytucjami naukowymi i stowarzyszeniami w zakresie, o którym mowa w ust. 1;
- 11) produkcja i współprodukcja materiałów audiowizualnych, w tym filmów o wysokim poziomie artystycznym, dotycząca zagadnień związanych z zakresem, o którym mowa w ust. 1, w celu ich nadania w programach mediów publicznych, prywatnych, internecie lub rozpowszechniania w inny sposób;
- 12) popularyzacja problematyki, o której mowa w ust. 1.

3. Działania określone w ust. 2 mogą być prowadzone w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą.

Art. 4. 1. Instytut działa na podstawie ustawy i statutu.

2. Minister, w drodze zarządzenia, nadaje Instytutowi statut, w którym określa organizację wewnętrzną Instytutu, mającą na względzie prawidłowe i sprawne wykonywanie zadań przez Instytut.

3. W sprawach nieuregulowanych niniejszą ustawą do Instytutu stosuje się przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych. Ministrem właściwym w rozumieniu przepisów, o których mowa w zdaniu pierwszym, jest minister.

Rozdział II

Organy i organizacja Instytutu

Art. 5. Organami Instytutu są:

- 1) Dyrektor Instytutu;
- 2) Rada Pamięci.

Art. 6. 1. Dyrektora Instytutu powołuje i odwołuje minister.

2. Kadencja Dyrektora Instytutu trwa 5 lat.

3. Na stanowisko Dyrektora Instytutu może być powołana osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada wykształcenie wyższe;
- 5) wyróżnia się wiedzą z zakresu historii Polski i Narodu Polskiego;
- 6) cieszy się nieposzlakowaną opinią i daje rękojmię prawidłowego wykonywania powierzonych zadań;
- 7) nie pełniła służby zawodowej ani nie pracowała w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186), ani nie była ich współpracownikiem.

4. Wynagrodzenie Dyrektora Instytutu ustala minister zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1222).

5. Odwołanie Dyrektora Instytutu przed upływem kadencji następuje w przypadku:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek długotrwałej choroby, trwającej dłużej niż 6 miesięcy;
- 3) zaprzestania spełniania przez Dyrektora Instytutu któregokolwiek z wymogów określonych w ust. 3 pkt 1–3;
- 4) naruszenia przepisów prawa w związku z zajmowanym stanowiskiem;
- 5) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu.

6. Kadencja Dyrektora Instytutu wygasa w razie jego śmierci lub odwołania.

7. Do czasu powołania Dyrektora Instytutu zgodnie z ust. 1 minister może powierzyć pełnienie obowiązków Dyrektora Instytutu wyznaczonej osobie na okres nie dłuższy niż rok.

Art. 7. Osoba powołana na stanowisko Dyrektora Instytutu nie może:

- 1) zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska naukowo-dydaktycznego lub naukowego w szkole wyższej, Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub innej jednostce naukowej, ani wykonywać innych zajęć zarobkowych niedających się pogodzić z obowiązkami i godnością jego urzędu;
- 2) należeć do partii politycznej;
- 3) wykonywać innych czynności, które pozostają w sprzeczności z jego obowiązkami albo mogą wywołać podejrzenie o jego stronniczość lub interesowność;
- 4) prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z obowiązkami i godnością jego urzędu.

Art. 8. Do zadań i obowiązków Dyrektora Instytutu należy:

- 1) kierowanie pracami Instytutu;
- 2) reprezentowanie Instytutu na zewnątrz;
- 3) zapewnienie funkcjonowania i ciągłości pracy Instytutu;
- 4) opracowywanie rocznego planu działania Instytutu;
- 5) opracowywanie rocznego planu finansowego Instytutu;
- 6) opracowywanie rocznego sprawozdania finansowego Instytutu i przedstawianie go ministrowi;
- 7) sporządzanie rocznego sprawozdania z działalności Instytutu i przedstawianie go ministrowi;
- 8) sprawowanie zarządu nad mieniem Instytutu;
- 9) prowadzenie gospodarki finansowej Instytutu;
- 10) rozliczanie dotacji otrzymanych z budżetu państwa;
- 11) podejmowanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy.

Art. 9. 1. Rada Pamięci jest organem opiniodawczo-doradczym Dyrektora Instytutu.

2. Rada Pamięci w szczególności opiniuje inicjatywy o nadanie osobom, o których mowa w art. 3 ust. 1, Medalu Virtus et Fraternitas, Krzyża Wschodniego, Krzyża Zachodniego oraz innych odznaczeń, orderów lub wyróżnień.

3. Rada Pamięci składa się z nie mniej niż siedmiu i nie więcej niż jedenastu członków, powoływanych i odwoływanych przez ministra spośród osób wyróżniających się wysokimi walorami moralnymi oraz wiedzą z zakresu historii Polski i Narodu Polskiego.

4. Pracami Rady Pamięci kieruje przewodniczący, powoływany i odwoływany przez ministra.

5. Szczegółowe zadania i kompetencje Rady Pamięci oraz tryb powoływania jej członków określa statut Instytutu.

6. Z tytułu działalności w Radzie Pamięci nie przysługuje wynagrodzenie.

7. Członkom Rady Pamięci, mającym inne miejsce zamieszkania niż miejsce posiedzeń Rady, przysługują diety, zwrot kosztów przejazdów i noclegów związanych z uczestnictwem w tych posiedzeniach, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Rozdział III

Gospodarka Instytutu

Art. 10. 1. Instytut prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w niniejszej ustawie oraz ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych.

2. Przychodami Instytutu są:

- 1) dotacja podmiotowa określana corocznie w ustawie budżetowej, przekazywana przez ministra ze środków ujętych w części budżetowej, której jest dysponentem;
- 2) przychody z działalności gospodarczej prowadzonej na zasadach określonych w art. 12;

- 3) środki finansowe z funduszy Unii Europejskiej lub z krajowych i międzynarodowych projektów i programów badawczych;
- 4) przychody ze sprzedaży albo z tytułu przekazania do odpłatnego używania składników mienia będącego własnością Instytutu;
- 5) darowizny, spadki i zapisy;
- 6) odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych Instytutu, chyba że przepisy odrębne lub umowa, na podstawie której Instytut otrzymał środki, stanowią inaczej;
- 7) przychody z innych tytułów.

Art. 11. 1. Podstawą gospodarki finansowej Instytutu jest roczny plan finansowy ustalany na okres roku obrotowego. Rokiem obrotowym jest rok kalendarzowy.

2. Roczny plan finansowy ustala Dyrektor Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady Pamięci.

Art. 12. 1. Instytut może prowadzić działalność gospodarczą na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2168 i 2290). Działalność ta jest wyodrębniona pod względem finansowym i rachunkowym z działalności, o której mowa w art. 3 ust. 2.

2. Działalność gospodarcza, o której mowa w ust. 1, nie może być finansowana z określanej corocznie w ustawie budżetowej dotacji podmiotowej.

3. Dochód z działalności gospodarczej, o której mowa w ust. 1, służy wyłącznie realizacji zadań Instytutu określonych w art. 3 ust. 2.

Art. 13. 1. Tworzy się następujące fundusze Instytutu:

- 1) fundusz statutowy;
- 2) fundusz rezerwowy;
- 3) zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, który tworzy się na zasadach określonych w ustawie z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2191);
- 4) inne fundusze, jeżeli obowiązek ich utworzenia wynika z odrębnych przepisów.

2. Fundusz statutowy Instytutu stanowi równowartość majątku Instytutu według stanu na dzień rozpoczęcia działalności.

3. Podziału zysku netto dokonuje minister na wniosek Dyrektora Instytutu. Minister, mając na względzie dbałość o prawidłowe funkcjonowanie Instytutu, może dokonać innego niż wnioskowany podziału zysku.

4. Stratę netto Instytutu pokrywa się z funduszu rezerwowego.

5. Fundusz statutowy zmniejsza się o straty netto nieznajdujące pokrycia w funduszu rezerwowym.

Art. 14. 1. Instytut może ustanawiać i finansować nagrody rzeczowe i finansowe dla osób, o których mowa w art. 3 ust. 1.

2. Minister określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb przyznawania nagród, o których mowa w ust. 1, oraz rodzaje tych nagród, uwzględniając potrzebę godnego i sprawiedliwego uhonorowania osób, o których mowa w art. 3 ust. 1.

Art. 15. 1. Instytut może ustanawiać i finansować stypendia dla wspierania badań naukowych, działań edukacyjnych i kulturalnych w zakresie, o którym mowa w art. 3 ust. 1, w szczególności dla pracowników naukowych oraz osób wyróżniających się w działaniach, o których mowa w art. 3 ust. 1.

2. Minister określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz pozbawiania stypendiów, o których mowa w ust. 1, a także rodzaje i wysokość stypendiów, uwzględniając potrzebę wsparcia działań najlepiej służących realizacji celów Instytutu.

Rozdział IV

Zmiany w przepisach

Art. 16. W ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 475 i 1266 oraz z 2016 r. poz. 1948) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prezydent nadaje odznaczenia z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz wojewodów, a w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15a, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zaś w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15b, na wniosek Dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa.”;

2) po art. 15a dodaje się art. 15b w brzmieniu:

„Art. 15b. 1. Medal Virtus et Fraternitas jest nagrodą dla osób zasłużonych w niesieniu pomocy lub pielęgnowaniu pamięci o osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości będących ofiarami zbrodni sowieckich, nazistowskich zbrodni niemieckich, zbrodni z pobudek nacjonalistycznych lub innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

2. Nie mają prawa do otrzymania Medalu Virtus et Fraternitas osoby, które uczestniczyły w zbrodniach określonych w ust. 1.”;

3) w art. 31 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Wnioski o nadanie Medalu Virtus et Fraternitas przedstawia Prezydentowi Dyrektor Instytutu Solidarności i Męstwa po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Pamięci, o której mowa w art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa (Dz. U. poz. 2303), a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego lub zamieszkałych stale za granicą – Dyrektor Instytutu Solidarności i Męstwa po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Pamięci, o której mowa w art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa, oraz po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych.”.

Art. 17. W ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego (Dz. U. z 2017 r. poz. 8 i 973) w art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw zagranicznych przedstawia wnioski z własnej inicjatywy lub z inicjatywy związków i stowarzyszeń kombatanckich, organizacji społecznych, Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa oraz osób prywatnych, po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”.

Art. 18. W ustawie z dnia 7 kwietnia 2017 r. o ustanowieniu Krzyża Zachodniego (Dz. U. poz. 973) w art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw zagranicznych przedstawia wnioski z własnej inicjatywy lub z inicjatywy związków i stowarzyszeń kombatanckich, organizacji społecznych, Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa oraz osób prywatnych, po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”.

Rozdział V

Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 19. Tworzy się Instytut Solidarności i Męstwa.

Art. 20. 1. Minister, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, wyposaży Instytut w nieruchomości niezbędne do rozpoczęcia jego działalności lub zapewni środki na pozyskanie takich nieruchomości. Państwowe jednostki budżetowe mogą, przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, nieodpłatnie przekazywać na potrzeby Instytutu mienie pozostające w ich władaniu.

2. Instytut jest zwolniony z podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług z tytułu wyposażenia, o którym mowa w ust. 1.

3. Instytut nie ponosi opłat sądowych w zakresie związanym z wyposażeniem, o którym mowa w ust. 1.

Art. 21. 1. Minister przyzna Instytutowi w 2017 r. ze środków budżetu państwa ujętych w części budżetowej, której jest dysponentem, jednorazową dotację w wysokości 75 milionów złotych na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

2. Niewykorzystane w 2017 r. środki dotacji, o której mowa w ust. 1, przechodzą na kolejny rok obrotowy.

Art. 22. 1. Minister, w drodze zarządzenia, powoła w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy Pełnomocnika do spraw Organizacji Instytutu Solidarności i Męstwa, zwanego dalej „Pełnomocnikiem”, określając zakres jego zadań i środki niezbędne do ich realizacji oraz ustalając jego wynagrodzenie.

2. Celem działania Pełnomocnika jest zorganizowanie Instytutu, zatrudnienie pracowników Instytutu oraz podjęcie innych czynności niezbędnych do rozpoczęcia pracy Instytutu.

3. Pełnomocnik, od dnia powołania, wykonuje zadania i obowiązki Dyrektora Instytutu.

4. Pełnomocnik kończy swoją działalność z chwilą powołania Dyrektora Instytutu lub osoby pełniącej obowiązki Dyrektora Instytutu zgodnie z art. 6 ust. 7.

Art. 23. 1. Instytut nabywa osobowość prawną z dniem wejścia w życie ustawy.

2. Pełnomocnik niezwłocznie złoży wniosek o wpisanie Instytutu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Art. 24. Minister powołuje członków Rady Pamięci oraz Dyrektora Instytutu w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, z zastrzeżeniem art. 6 ust. 7.

Art. 25. 1. Roczny plan finansowy Instytutu na rok 2017 ustala Pełnomocnik.

2. Do czasu ustalenia rocznego planu finansowego Instytutu na rok 2018 podstawę gospodarki finansowej Instytutu w roku 2018 stanowi projekt tego planu.

Art. 26. 1. W celu wykonania przepisów ustawy Prezes Rady Ministrów dokonuje, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń oraz limitów zatrudnienia, między częściami, działami i rozdziałami budżetu państwa z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

2. W celu wykonania przepisów ustawy minister dokona przeniesienia wydatków między działami klasyfikacji budżetowej w ramach części budżetowej, której jest dysponentem.

Art. 27. Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*